

Ålands kommunförbund

Budget 2025 och ekonomiplan 2026–2027

Fastställd av förbundsstämman § 11/22.11.2024

Innehållsförteckning

1. Verksamhetsplan	3
1.1 Förbundsdirektörens översikt och allmän bedömning inför 2025	3
1.2 Målsättningar inför 2025	4
2. Organisation.....	5
2.2 Stadganden om budget.....	5
2.3 Om Ålands kommunförbund.....	5
2.4 Former och innehåll för Ålands kommunförbunds verksamhet.....	6
2.5 Verksamhetsplan budgetåret 2025 och planåren 2026–2027	6
2.6 Prioriteringar.....	10
3. Utlåtanden från medlemskommunerna	11
3.1 Sammanfattning av synpunkterna	11
3.2 Behandling av synpunkter	11
4. Kommunala avtalsdelegationen (KAD)	12
4.1 Verksamhetsår 2025	12
5. Budget 2025	14
5.1 Behandling av budgeten	14
5.2 Resultaträkning och driftsbudget	15
5.3 Kommunernas andelar.....	17
6. Organisationsstruktur	18
6.1 Kommunalförbundets organ	18
6.2 Personalorganisation 2025.....	18
7. Bilaga: Prognos för kommunandelarna år 2025	19

1. Verksamhetsplan

1.1 Förbundsdirektörens översikt och allmän bedömning inför 2025

När det är dags för ett nytt årsskifte har den nya mandatperioden tagit fart och de förtroendevalda i kommunerna har hunnit etablera sig i sina roller efter valet i oktober 2023. Regeringsprogrammet har hunnit gå från idé till förverkligande och fortsätter att prägla både kommunernas och kommunförbundets verksamhet. Under 2025 kvarstår flera betydande lagstiftningsprojekt som inleddes under 2024. Bland dessa återfinns revideringen av kommunallagen, utvärderingen av landskapsandelssystemet, ett lagförslag om tryggnad av kommunal service samt förslaget om informationshanteringslag.

Ekonomiska utsikter

Nationellt sett ser de ekonomiska utsikterna något ljusare ut jämfört med de senaste åren. Prishöjningar och ränteläge verkar stabiliseras och en gradvis ekonomisk återhämtning förväntas börja under 2024, med ytterligare förstärkning under 2025. Trots dessa positiva signaler kvarstår vissa risker, särskilt på energimarknaden samt kring de långsiktiga effekterna av den höga inflationen som varit rådande under en längre period.

På kommunal nivå fortsätter externa och lokala faktorer att skapa ett ansträngt läge för många kommuner, även om vissa kommuner har en mer stabil grund att stå på. Velfärdsområdesreformens konsekvenser har skapat osäkerheter på flera fronter, bland annat i skatteprognoserna. Med tiden uppdagas nya konsekvenser av reformen där det visar sig att Ålands särställning inte har beaktats lagstiftningsprocessen.

Ett kvarstående problem är fortsättningsvis de senaste årens lagstiftning som har höjt ambitionsnivån för den kommunala servicen. Behovet av ekonomiska konsekvensanalyser

och utvärderingar på kommunal nivå kvarstår fortsättningsvis.

Nationella och internationella faktorer

I kölvattnet av välfärdsområdesreformen pågår en överföring av ansvaret för arbets- och näringstjänsterna till kommunerna. Enligt den senaste ekonomibarometern från Finlands kommunförbund bedömde över hälften av ekonomidirektörerna i de finska fastlandskommunerna att deras ekonomiska utsikter ser dystra eller ytterst dystra ut det kommande året. Kommunernas kostnader har ökat kraftigt till följd av social- och hälsovårdsreformen, samtidigt som den ekonomiska tillväxten har varit svag under en längre tid. Detta skapar ett behov av anpassningsåtgärder och skärpt kommunalskatt.

Internationellt är säkerhetsläget fortsatt ansträngt, med ökade konflikter både i antal och omfattning. I en åländsk kontext märks det ökade tonläget främst genom ett ökat fokus på beredskapsfrågor och politisk polarisering.

Om förbundet

Ålands kommunförbund är en stabil samhällsaktör som stöttar sina medlemskommuner i att effektivt hantera utmaningar och utnyttja möjligheter genom samarbete, resursdelning och stark representation på olika nivåer.

Förbundet spelar en central roll i den åländska samhällsutvecklingen och kommer fortsätta även fortsatt att agera som en gemensam röst för att säkerställa de åländska kommunernas intressen och behov, i syfte att främja en hållbar och välmående utveckling på ön.

Minna Hellström
Förbundsdirektör

1.2 Målsättningar inför 2025

Riktlinjer och vägledning för verksamhetsåret

Förbundets övergripande och årliga målsättningar är ett verktyg för att ge riktning och struktur i verksamheten. Målsättningarna kompletteras med indikatorer som ger en tydlig, mätbar och transparent uppföljning på hur väl målsättningarna uppfylls.

- **STÖD FÖR FÖRTROENDEVALDA**
Kommunförbundet stöttar aktivt de kommunalt förtroendevalda genom utbildningar, workshops eller nätverksträffar.
 - Indikator: Varje förtroendevald har tillgång till minst en kompetenshöjande insats per år
- **KUNSKAPS- OCH KOMPETENSDELNING**
Kommunförbundet ska öka och underlätta den delade kunskapen och kompetensen mellan kommunerna.
 - Indikator: Kommunförbundet utvecklar strukturer eller verktyg som främjar aktivt utbyte av information, erfarenheter och bästa praxis
- **MODERNISERING OCH FÖRNYELSE** Kommunförbundet strävar efter att använda moderna arbetsätt och inspirera andra till densamma. Förbundet eftersträvar en tydlig och konsekvent grafisk profil som stärker förbundets identitet.
 - Indikator: En uppdaterad och användarvänlig hemsida
 - Indikator: Färdigställda mallar för dokument och kommunikation
- **INTRESSEBEVAKNING OCH LAGSTIFTNING** Kommunförbundet ska fortsätta vara en stark och trovärdig röst för sina medlemskommuners intressen genom att säkerställa att kommunernas röster hörs i viktiga beslutsfattande forum, samt genom att påverka lagstiftningsprocessen.
 - Indikator: Kommunförbundet prioriterar att alltid avge formella yttranden i lagstiftningsprocesser vid förslag som har stor påverkan på kommunerna
- **PEDAGOGISK ANALYS OCH KOMMUNIKATION**
Kommunförbundet ska tillhandahålla tydlig och pedagogisk kommunikation som förklarar komplexa frågor på ett lättförståeligt sätt för både kommuner och invånare för att stärka förståelsen för kommunernas roll och utmaningar.
 - Indikator: Kommunförbundet förekommer på en regelbunden basis i åländsk media
 - Indikator: Kommunförbundet gör en kommunikationskampanj för att stärka bilden av de åländska kommunerna

2. Organisation

Finansieringsramar och verksamhet

2.2 Stadganden om budget

Ålands kommunförbunds finansiering regleras i 99 § [Kommunallag för landskapet Åland](#). Ytterligare bestämmelser om budgetprocessen tillämpas genom [Grundavtal för Ålands kommunförbund](#).

20 § Finansiering

Ålands kommunförbunds verksamhet finansieras gemensamt av kommunerna. Hälften av kostnaderna fördelas enligt de beskattningsbara inkomsterna från den kommunala inkomstbeskattningen föregående år och den andra hälften fördelas baserat på antalet invånare i respektive kommun per årets första dag. De beskattningsbara inkomsterna omfattar även kommunens andel av samfundinkomstskatten

26 § Budget och ekonomiplan

Vid beredningen av ekonomiplanen ska medlemskommunerna ges möjlighet att lämna förslag till utveckling av kommunförbundets verksamhet.

Budgeten och ekonomiplanen ska gällande driftsekonomi specificeras enligt uppgift, och i fråga om investeringar enligt projekt. Den preliminära budgeten och ekonomiplanen för följande kalenderår ska skickas till medlemskommunerna före 15 september. Den godkända budgeten och ekonomiplanen ska tillställas dem före den 30 november.

2.3 Om Ålands kommunförbund

Kommunalförbundet Ålands kommunförbund är en intresse- och arbetsgivarorganisation för den kommunala sektorn. Vi driver våra medlemmars intressen och erbjuder dem stöd och service.

Kommunförbundets allmänna uppgifter är enligt Kommunallag för landskapet Åland att:

- Bevaka kommunernas intressen gentemot landskapet
- Fungera som remissinstans
- Fungera som samarbetsorgan för kommunerna
- Utse kommunala avtalsdelegationen samt sköta dess ekonomi och förvaltning
- Fungera som rådgivande organ inom juridik och ekonomi
- Fungera som samarbetsorgan vid kommunalt samarbete utanför Åland
- Ha hand om andra gemensamma ärenden om förbundsstämman så beslutar

Kommunförbundets främsta uppdrag är att bevaka kommunernas intressen gentemot landskapet, värna och stödja den kommunala självstyrelsen, främja samarbetet mellan kommunerna, stödja kommunerna i utvecklingen av sin verksamhet och agera som arbetsgivarorganisation.

Förbundet företräder totalt 14 av Ålands alla kommuner, varav 8 är landsbygdskommuner och 6 skärgårdskommuner.

I medlemskommunerna bor totalt cirka 13 000 invånare.

2.4 Former och innehåll för Ålands kommunförbunds verksamhet

Ålands kommunförbund grundades 1997 och har sedan dess verkat för den kommunala sektorn på Åland. Under de senaste åren har förbundets verksamhet fokuserat på att bevaka kommunernas intressen och att fungera som ett samarbetsorgan. En av förbundets främsta styrkor är dess förmåga att samordna och främja samarbete på kommunal nivå genom ett övergripande och inkluderande förhållningssätt.

Personalstyrkan har över tid minskat betydligt, och kapaciteten är idag på en minimal nivå, vilket innebär en stor sårbarhet och utmaningar i att få resurserna att räcka till.

Ålands kommunförbunds verksamhet präglas i stor utsträckning av den politiska agendan. Därför är det viktigt för förbundet att, i den utsträckning som är möjlig, påverka politiska beslut och lagstiftning som berör kommunerna. Under 2024 tillträdde en ny regering bestående av Liberalerna på Åland, Åländsk Center och Ålands socialdemokrater.

Förbundet erbjuder, i mån av resurser, sakkunskap och rådgivning inom framför allt kommunal juridik, förvaltning och ekonomi. Även den kommunala avtalsdelegationen (KAD) bistår kommunerna med rådgivning inom kollektivavtal och arbetsgivarfrågor i den utsträckning resurserna tillåter.

Ålands kommunförbund har sedan 2020 ett samarbetsavtal med Finlands kommunförbund, alla åländska kommuner är också medlemmar i Finlands kommunförbund. Utmaningen för Finlands kommunförbund är att garantera service på svenska med hänsyn till åländska förhållanden och lagstiftning.

Ålands kommunförbund är en politiskt styrd organisation. Förbundsstyrelsen leder förvaltningen och är ansvariga för de berednings-, verkställighets- och övriga uppgifter som fastställs i lag, grundavtal eller stadgar. Förbundets högsta beslutande organ är förbundsstämman.

2.5 Verksamhetsplan budgetåret 2025 och planåren 2026–2027

Ålands kommunförbunds verksamhet regleras i 13.kap Kommunallagen för Landskapet Åland och i förbundets styrdokument, grundavtal och förvaltningsstadga.

Fortsatt behov av revidering av förbundets grundavtal

Grundavtalet ingicks 1997 och har sedan dess fungerat i oförändrad form, trots stora förändringar i förbundets organisation och verksamhet. Behov av revidering är stort.

Grundavtalets form har paralleller till både lagstiftning och kommunstrukturen på Åland. Kommunallagen, där förbundet regleras i 13 kap., är under revidering i skrivande stund och en ny lag förväntas antas under innevarande mandatperiod.

Eftersom grundavtalet ändå inte har ändrats på 27 år bedöms det vara mer ändamålsenligt att avvakta en ny kommunallag innan avtalet revideras i sin helhet, för att undvika dubbelarbete. Styrelsen tar ställning på nytt i 2026 års budget när arbetet med kommunallagen har kommit längre.

Förväntade tyngdpunktsområden för intressebevakningen under 2025

Ålands kommunförbund representerar kommunernas gemensamma intressen gentemot landskapsregeringen och andra myndigheter. Förbundet driver kommunernas frågor och arbetar för att säkerställa att kommunerna har de nödvändiga resurser och

befogenheter för att kunna fullgöra sina uppdrag.

Intressebevakningen fokuserar huvudsakligen på att bevaka kommunala intressen i relation till landskapet, men omfattar även andra aktörer. Arbetet utgår från principerna om kommunal självstyrelse, kommunernas ekonomiska handlingsutrymme, åländsk lagstiftning, utformningen av regelsystem samt förbundets roll som arbetsgivarorganisation.

- **Lagstiftning**

För kommunerna utgör kommunallagen, förvaltningslagen och offentlighetslagen en central rättslig helhet. Under våren 2024 påbörjades en revidering av kommunallagen för landskapet Åland, något som Ålands kommunförbund länge har framhållit som nödvändigt. Arbetet med revideringen fortsätter under 2025.

Inför 2025 har även lagstiftningsprocesser påbörjats inom områden som informationshantering, NIS 2 och CER, vilka alla är direkt kopplade till EU-rätt. Flera kommande lagpaket från EU förväntas beröra AI, digitalisering och informationssäkerhet i olika former.

Andra viktiga lagar för kommunerna inkluderar landskapslagen om tillfälligt likviditetsstöd till kommuner, vilken gäller fram till slutet av 2026, då en lag om tryggnad av kommunal service är planerad att träda i kraft. Lagen om tillfälligt likviditetsstöd antogs hösten 2024 och under samma period var lagen om tryggnad av kommunal service varit ute på remiss. Två kommuner förväntas inleda 2025 med färskas ansökningar om likviditetsstöd, vilket understryker lagens behov och relevans.

Ålands kommunförbund fungerar som remissinstans för lagstiftning som berör kommunerna. Under 2025 planerar förbundet att utreda möjligheter för en bättre

koordination av remissprocessen i samarbete med medlemskommunerna.

- **Samarbeten**

En av Ålands kommunförbunds främsta uppgifter är att fungera som ett samarbetsorgan för sina medlemskommuner. Det finns ett kontinuerligt behov av att utveckla samarbetsformer över både kommun- och myndighetsgränser. Förbundet stödjer och representerar idag medlemskommunerna i frågor som rör bland annat samverkansavtal mellan social- och hälsovården, införandet av ett vårdinformationssystem och nätverket Bärkraft. Detta arbete planeras att fortsätta under 2025, och förbundet bör ha beredskap för att utveckla och stödja nya samarbeten vid behov.

- **Ekonomi**

Landskapsandelssystemet, som genomgick en helhetsrevidering och trädde i kraft 2019, utvärderas under hösten 2024 med stöd av externa konsulter från Sverige. Utvärderingen förväntas vara klar vid årsskiftet, och diskussioner om eventuella ändringar i systemet kommer att initieras under 2025.

Sedan 2016 har Finlands kommunförbund tillhandahållit skatteprognoser för de åländska kommunerna baserade på en anpassad modell från rikets kommuner. Prognoserna uppskattas av kommunerna, och vidareutvecklingen av dessa verktyg sker i dialog mellan Finlands kommunförbund, Ålands kommunförbund och kommunerna.

- **Digitalisering av offentliga Åland**

För att möta de växande kraven på digital kompetens behöver det offentliga Åland fortsätta att stärka sina digitala resurser och kompetenser. AI och digitalisering kan bidra till mer effektiva arbetssätt och ge kommunerna bättre förutsättningar att möta

framtidens krav, särskilt inom områden där kompetensförsörjningen är en utmaning.

Digitala tjänster och tillgängliga data bör också prioriteras för att öka användarvänligheten för de kommunala tjänster som invånarna använder. Dessutom har frågor kring informationssäkerhet blivit alltmer aktuella med ökande cyberhot och nya EU-krav. Det offentliga Åland måste vara rustat för att möta dessa högre krav för att skydda invånarnas rättssäkerhet.

- **Tonläget och samhällsdebatten**

Den åländska samhällsdebatten präglas av hög mediatäthet och starka åsikter som inte alltid baseras på fakta. Lagtingsdebatten förs inte längre bara i plenisalen, utan sociala medier har blivit en allt större arena för åsiktsutbyte. Kommunerna får ofta agera måltavlor i dessa diskussioner.

Ålands kommunförbunds roll i samhällsdebatten är att genom en hög trovärdighet bidra med ett sakligt och kommunalt helhetsperspektiv. Genom faktabaserade analyser och aktiva ställningstaganden ska förbundet verka offentligt för att stärka kommunernas röst i samhället. Förbundet bör prioritera en hög synlighet i media och inte tveka att uttala sig om kommunernas verksamhet.

- **Utredning av resursförstärkning**

Flera kommuner har uttryckt behov av ökade resurser inom kommunförbundet. Under 2025 görs en förstudie för att undersöka hur förbundet kan förstärka sin kapacitet för att möta medlemskommunernas behov på bästa sätt.

- **Rådgivning**

Syftet med rådgivningen är att optimera användningen av befintlig kunskap och att stödja tjänstemän och förtroendevalda i deras roller. Ålands kommunförbund erbjuder idag konkret expertstöd inom områden som allmän kommunal juridik, ekonomi och kollektivavtal. Rådgivningsverksamheten begränsas dock av den smala organisationen och dess resurser.

I rådgivningsfrågor samarbetar Ålands kommunförbund och den kommunala avtalsdelegationen även med Finlands kommunförbund samt Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna för att stärka stödet till kommunerna.

- **Utbildning och kursverksamhet**

Utbildning och kompetensutveckling är avgörande för både kommunala tjänstemän och förtroendevalda. Ålands kommunförbund bör sträva efter att regelbundet arrangera seminarier och kurser med aktuella och relevanta teman. Under 2025 planeras åtminstone ett utbildningstillfälle om landskapsandelssystemet.

Utbildningar och kurser bör vara ekonomiskt självbärande. För att tillgodose medlemskommunernas olika geografiska förutsättningar är det eftersträvansvärt att erbjuda möjligheten till digitalt deltagande.

Finnish Consulting Group (FCG), ett dotterbolag till Finlands kommunförbund, tillhandahåller kurser och utbildningar som i vissa fall är särskilt riktade mot Åland och i andra fall är allmänt tillämpliga här. Deltagandet från Åland är högt, och en kontinuerlig dialog med FCG är viktig för att fånga upp medlemskommunernas behov och bibehålla det höga deltagandet från Åland.

- **Planåren 2026–2027**

Ålands kommunförbunds mandat bygger på medlemskommunernas behov och intressen, vilket gör det avgörande att prioritera kommunikationen och dialogen med kommunerna, både individuellt och i större forum.

Förbundet bör lägga ett starkt fokus på intressebevakning och aktivt arbeta för att strategiskt bevaka frågor som är av vikt för kommunerna. I så stor utsträckning som möjligt bör förbundet agera utifrån medlemskommunernas gemensamma initiativ och driva dessa, eller alternativt identifiera den minsta gemensamma nämnaren för att främja samordnat agerande.

Ålands kommunförbunds verksamhet bör koncentreras till sammanhang som är av strategisk betydelse för kommunernas finansiering och de lagstiftningsfrågor som är centrala för deras verksamhet.

Förbundet ska dessutom noga bevaka landskapslagstiftningen som reglerar kommunernas uppgifter, och enligt finansieringsprincipen verka för att finansieringen står i proportion till de uppdrag som kommunerna åläggs.

Slutligen bör Ålands kommunförbund göra prioriteringar och avvägningar baserade på den faktiska nyttan för de representativa organen som förbundet blir inbjudet till att delta i.

Förbundsledningen

Ålands kommunförbunds främsta uppgift är att driva medlemskommunernas intressen enligt vad förbundsstämman och förbundsstyrelsen beslutar.

Minna Hellström fungerar som förbundsdirektör, övriga tjänster och funktioner sköts i form av köptjänster. Förbundet hyr ett kontorsrum i Finströms kommunkansli.

2.6 Prioriteringar

Med hänsyn till de begränsade resurserna i förbundet krävs prioriteringar i verksamheten för att uppfylla uppdraget och målsättningarna. Till dessa prioriteringar hör:

- Kärnverksamheten
- Kritiska projekt som är nödvändiga för att uppfylla förbundets målsättningar
- Samarbete och nätverk

Ytterligare bör transparens vara en tydlig värdering, för att hålla fokus och informera och vad som är möjligt att genomföra med de resurser som finns att tillgå.

3. Utlåtanden från medlemskommunerna

Medlemskommunernas riktlinjer till förbundet

Enligt kommunförbundets grundavtal 26 § ska medlemskommunerna "ges tillfälle att framlägga förslag till utvecklande av kommunförbundets verksamhet". Den preliminära budgeten skickades ut till kommunerna den 13 september, kommunerna ombads avge sina utlåtanden senast den 31 oktober. Av 14 medlemskommuner inkom 8 kommuner med utlåtanden.

3.1 Sammanfattning av synpunkterna

Generellt stöd för målsättningar: Samtliga kommuner stöder Ålands kommunförbunds målsättningar, som inkluderar stärkt stöd för förtroendevalda, ökad kunskapsdelning, förstärkt intressebevakning och förbättrad pedagogisk kommunikation.

Vikten av KAD och ekonomiskt stöd: Kommuner som Finström och Vårdö betonar betydelsen av Kommunala avtalsdelegationens (KAD) arbete inför kommande avtalsförhandlingar. De anser att det är avgörande att KAD:s roll och arbete är väl förankrat och påpekar behovet av resurser för att hantera arbetsgivarfrågor.

Ekonomiska konsekvenser: Budgeten för 2025 innebär en mindre kostnadsökning för medlemskommunerna, inklusive en engångskostnad för en ny webbplats. Lemland och Eckerö är exempel på kommuner som uttryckt att ökade kostnader, även om marginella, påverkar deras budgetar.

Utveckling av förbundets roll och resurser: Lemland, Geta och Föglö efterfrågar eller resonerar kring en utökning av personalresurserna hos förbundet eftersom

det skulle möjliggöra en större kapacitet för att samordna och utveckla stödtjänster för kommunerna. Sund och Föglö föreslår att förbundet utvärderar möjligheten att hantera administrativa uppgifter, som löneräkning och bokföring, på uppdrag av kommunerna, för att förbättra samordningen.

Förbättring av finansieringsprinciper: Eckerö, Hammarland och Geta påminner om att den kommunala finansieringsprincipen bör följas strikt enligt internationella fördrag och den europeiska stadgan om lokal självstyrelse. Kommunerna betonar att landskapet ska täcka kostnader för nya eller utökade kommunala uppgifter, samt att förbundet särskilt ska prioritera bevakningen av ekonomiska frågor.

Behov av grundavtalsrevidering: Sund föreslår att grundavtalet ska revideras under 2025 för att reflektera aktuella medlemskommuner.

3.2 Behandling av synpunkter

Samtliga synpunkter har tagits i beaktande i processen och diskuterats i förbundets styrelse i samband med budgetbehandlingen den 14 november. Målsättningarna verkar uppfylla förväntningarna på förbundet från medlemskommunerna. Flera av synpunkter är generella och väl integrerade i verksamheten, så som behovet av att betona den kommunala finansieringsprincipen, medan andra är mer konkreta och eller beaktats i avsnitt 2.5.

4. Kommunala avtalsdelegationen (KAD)

Verksamhetsplan för 2025

Den kommunala avtalsdelegationen är ett lagstadgat organ för avtalsfrågor inom kommunförbundet. Avtalsdelegationens uppgift är enligt 100 § kommunallagen, att på kommunernas och kommunalförbundens vägnar självständigt förhandla och avtala om anställningsvillkoren för kommunernas och kommunalförbundens tjänstemän och arbetstagare i enlighet med landskapslagen om tjänstekollektivavtal (22/78) och lagen om kommunala arbetskollektivavtal (FFS 670/1970). Avtalsdelegationen kan även ge rekommendationer i allmänna anställningsfrågor och har hand om rådgivning och service till kommunerna och kommunalförbunden i arbetsmarknadsfrågor.

Ålands kommunförbund har skrivit avtal med Jomala kommun, som tillhandahåller tjänsten som avtalschef omfattande 60 procent av heltid genom en köptjänst. Som avtalschef fungerar Jesper Strandvik, som är stationerad på kommunkansliet i Jomala. Under pågående avtalsperiod arbetar avtalschefen kontinuerligt i den Kommunala arbetsmarknadsgruppen. Vidare fungerar avtalschefen som ett stöd för medlemskommunerna vid tolkningen av tjänste- och kollektivavtalen. Nuvarande tjänste- och arbetskollektivavtal avtal tecknades 25 oktober 2022 och är i kraft till och med 30.04.2025 (avtalsperioden 01.04.2022-30.04.2025).

4.1 Verksamhetsår 2025

Omvärld

Det ansträngda ekonomiska läget påverkar ekonomin och arbetsmarknaden. De tjänste- och arbetskollektivavtal som förhandlas fram på Åland idag har ett tydligt samband med de avtal som förhandlas fram i riket. De offentliga

finanserna på Åland är idag ofrånkomligen beroende av läget i riket.

De avtal som förhandlas fram för den offentliga sektorn i riket är till stora delar en produkt av de finländska industriernas avtal. Exportsektorns avtal indikerar vilka medel som kommer att finnas för fördelningen av de medel som tillfaller den offentliga sektorn och i slutändan kommunerna i riket. Riksstyrelsen har presenterat ett lagförslag gällande den exportdrivna lönomodellen vilken skulle göra denna koppling ännu mer tydlig.

Resultaten från förhandlingarna i riket har en direkt påverkan på de avtalsunderlag parterna på Åland förhandlar kring. Noterbart är att den utveckling som pågår i och med välfärdsområdesreformen i riket har föranlett stora ändringar på den kommunala arbetsmarknaden där. Denna omstrukturering har hanterats genom nya avtal och en mängd förhandlingar. Ekonomin är idag ansträngd inom välfärdsområdena och finansieringen har visat sig vara komplicerad.

Med detta som bakgrund följer kommunala avtalsdelegationen resultaten av förhandlingarna i riket. Eventuella förändringar behöver granskas ur ett åländskt perspektiv. Kommunala avtalsdelegationen ska slå vakt om de åländska särdragen under en period präglad av ekonomisk osäkerhet och förändringar på den kommunala arbetsmarknaden i riket. Det har också förekommit flertalet reformer inom åländsk offentlig sektor under senare år vilket ger effekter och skapar åländska särdrag på den kommunala arbetsmarknaden. Som exempel kan nämnas bildandet av Kommunernas socialtjänst samt förändringar genom tvingande lagstiftning inom barnomsorg och

grundskola. Det är därför viktigt att kommunala avtalsdelegationen fortsätter sin strävan efter att stärka den egna organisationen genom att fokusera på kärnverksamhet, pragmatiskt arbete och fakta.

Kommunala avtalsdelegationen eftersträvar effektiva förhandlingar med en hållbar kommunal arbetsmarknad som slutresultat. Viktiga aspekter i detta sammanhang är kommunernas ekonomi, möjligheter till flexibilitet i verksamheterna och säkerställande av personaltillgång. Nuvarande avtalsperiod upphör 30.04.2025.

Verksamhet under 2025

Under 2025 inleds förhandlingarna för de nya tjänste- och arbetskollektivavtalen. Förhandlingarna och det efterarbete som

förhandlingarna föranleder väntas uppta merparten av verksamheten och resurserna under 2025.

Organisation

Det finns utmaningar med nuvarande organisationsform med endast en tjänsteman. Små organisationer som denna blir ofrånkomligen personberoende. Detta hanteras genom en tydlig avgränsning av uppdraget med fokus på kärnuppdraget. Ett befintligt brett och kompetent nätverk är också en viktig faktor som gynnar nuvarande organisationsform.

Nettokostnaden för avtalsdelegationen för 2025 är budgeterad till totalt 95 100 euro, med beaktande av indexjustering som enligt avtal görs i januari. Samtliga 16 kommuner deltar i finansieringen.

5. Budget 2025

Ekonomiska ramar och resursfördelning

5.1 Behandling av budgeten

Det preliminära budgetförslaget skickades till kommunerna 13 september per e-post.

Den preliminära budgeten utgår ifrån antagandet om att volymen i verksamheten 2025 motsvarar volymen under 2024.

I verksamheten för ÅKF ingår allmänna prishöjningar och lönejusteringar, totalt beräknas höjningen till 2,7 %. Verksamheten för KAD regleras av avtalet med Jomala kommun och beräknas öka med 4,1 %.

KOSTNADSSLAG	ÅKF 2025	KAD 2025	KURSER	ENGÅNGSPOSTER
LÖNER OCH ARVODEN	- 100 300			
LÖNEBIKOSTNADER	- 20 000			
KÖP AV TJÄNSTER	- 43 200	- 95 100	- 5 000	- 11 000
MATERIAL	- 4 000			
HYROR	- 4 000			
TOTALSUMMA	- 170 500	- 95 100	- 5 000	- 11 000

Totalt ökar kommunandelarna med 19 300 € jämför med 2024 års fastställda budget. Av summan utgör 11 000 euro en engångskostnad för en ny hemsida, vilket är nödvändigt eftersom nuvarande webbplattform kommer att upphöra efter årsskiftet. Ytterligare är den förväntade nyttan dels en förbättrad användarupplevelse, dels högre säkerhet samt ökad tillgänglighet.

Slutgiltigt budgetförslag behandlas i styrelsen 14 november 2024.

Budgetförslaget fastställs av Ålands kommunförbunds höststämma 22 november 2024.

5.2 Resultaträkning och driftsbudget

Ålands kommunförbunds budget har ett gentemot förbundsstämman bindande nettoanslag motsvarande kommunernas generella betalningsandelar, det vill säga kommunandelar.

Ålands kommunförbunds resultat är alltid 0 euro, därför återbetalas eventuellt överskott till kommunerna.

RESULTATRÄKNING		
	Budget 2025	Budget 2024
VERKSAMHETENS INTÄKTER		
Kommunandelar	276 600,00	257 300,00
Övriga försäljningsintäkter	5 000,00	5 000,00
VERKSAMHETENS INTÄKTER	281 600,00	262 300,00
VERKSAMHETENS KOSTNADER		
Personalkostnader		
<i>Löner och arvoden</i>	- 100 300,00	- 97 000,00
<i>Lönebikostnader</i>	- 20 000,00	- 21 000,00
Personalkostnader	- 120 300,00	- 118 000,00
Köp av tjänster	- 153 300,00	- 137 000,00
Material, förnödenheter, varor	- 4 000,00	- 3 700,00
Övriga verksamhetskostnader	- 4 000,00	- 3 600,00
VERKSAMHETENS KOSTNADER	- 281 600,00	- 262 300,00
VERKSAMHETS BIDRAG		
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	0,00
<i>Ränteintäkter</i>	0,00	0,00
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	0,00
ÅRS BIDRAG	0,00	0,00
RÄKENSKAPSPERIODENS UNDERSKOTT	-	-

Förklaringar

Budgeten för 2025 utgår från föregående årsnivå med beaktande av förväntade kostnadsökningar och-minskningar.

Budgeten har balanserats enligt kommunandelar om 181 500 euro (166 000 euro 2024) för Ålands kommunförbund, 95 100 euro för KAD (91 300 euro 2024) och 5000 e för Kurser (oförändrat). Kostnader om 281 600 euro (262 300 euro 2024), verksamhetsbidrag om 0 (0 euro 2024) och årsbidraget 0 euro.

Beräknade kostnader för samarbetsavtal med Finlands kommunförbund 8 500 euro har beaktats.

Prissättningsgrunderna för prestationer föreslås enligt principen om krav på självbärande, men med utrymme för överskott i enskilda evenemang och projekt.

Driftsbudget

KOSTNADS/INTÄKTSSLAG	BUDGET 2025	BUDGET 2024	+ / - EURO	%
KOMMUNANDELAR	276 600	257 300	19 300	7,5 %
KURSINTÄKTER	5 000	5 000	0	0 %
LÖNER OCH ARVODEN	- 100 300	- 97 000	- 3 300	3,4 %
LÖNEBIKOSTNADER	- 20 000	- 21 000	1 000	- 4,8 %
KÖP AV TJÄNSTER	- 152 300	- 137 000	- 15 300	11,9 %
MATERIAL	- 4 000	- 3 700	- 300	8,1 %
HYROR/ÖVRIGT	- 4 000	- 3 600	- 400	11,1 %
+ / - EURO	0	0	0	0 %

Förklaringar

Personalkostnader inkluderar förutom löner även arvoden till förtroendevalda, sociala avgifter, företagshälsovård samt reseersättningar. Lokalkostnader inkluderar förutom hyreskostnader även inventarier, försäkringar med mera.

5.3 Kommunernas andelar

Den totala budgeten för 2025 ökar något jämfört med 2024. Kostnaderna för KAD justeras enligt konsumentprisindex för Åland.

Kommunandelar för Ålands kommunförbund och KAD

KOMMUN	TOTALT	ÅKF	KAD	RAT 1-3	SKILLNAD 2024
BRÄNDÖ	8 703,85	7 208,12	1 495,73	2 901,28	192,40
ECKERÖ	15 294,57	12 637,81	2 656,76	5 098,19	1 189,52
FINSTRÖM	43 926,63	36 311,75	7 614,89	14 642,21	2 997,77
FÖGLÖ	8 355,39	6 904,91	1 450,47	2 785,13	621,84
GETA	7 363,06	6 075,07	1 287,98	2 454,35	792,19
HAMMARLAND	26 619,07	21 994,12	4 624,95	8 873,02	2 697,60
JOMALA	17 911,76		17 911,76	5 970,59	1 099,97
KUMLINGE	5 139,45	4 250,99	888,46	1 713,15	313,78
KÖKAR	3 332,69	2 750,59	582,10	1 110,90	212,47
LEMLAND	37 472,15	30 992,27	6 479,88	12 490,72	3 398,13
LUMPARLAND	6 259,78	5 175,58	1 084,20	2 086,59	252,77
MARIEHAMN	39 128,78		39 128,78	13 042,93	1 364,97
SALTVIK	31 507,52	26 058,66	5 448,86	10 502,51	2 169,24
SOTTUNGA	1 892,66	1 564,15	328,51	630,89	239,04
SUND	16 386,83	13 542,64	2 844,18	5 462,28	1 023,96
VÅRDÖ	7 305,81	6 033,34	1 272,47	2 435,27	734,36
TOTAL SUMMA	276 600,00	181 500,00	95 100,00	92 200,00	19 300,00

Ålands kommunförbunds kostnader fördelas enligt ½ skattekraft och ½ befolkningsantal för de 14 medlemskommunerna. Kommunala avtalsdelegationens kostnader fördelas enligt samma princip för alla kommuner i landskapet.

Kommunandelarna faktureras i tre rater (januari, maj och september).

Övriga intäkter

Kursverksamheten planeras som huvudregel vara självbärande, det vill säga att kursintäkterna täcker kostnaderna för att arrangera kursen.

Ekonomiplan 2025–2026

I brist på säkra indikatorer om förändringar i kostnadsnivåer framöver förväntas en ökning av kostnader och intäkter om 2 % för verksamhetsår 2025 och 2026.

6. Organisationsstruktur

Politiska organ och personal

6.1 Kommunalförbundets organ

Kommunförbundets högsta beslutande organ är förbundsstämman. Vid förbundsstämman representeras vardera medlemskommun av två ledamöter, utsedda av respektive fullmäktige för en tid motsvarande kommunfullmäktiges mandatperiod.

Förbundsstyrelsen består av sex medlemmar. Styrelsen ska utses så att landskapets olika delar blir företrädna. Förbundsstyrelsen bevakar medlemskommunernas intressen samt representerar förbundet och ingår avtal på dess vägnar.

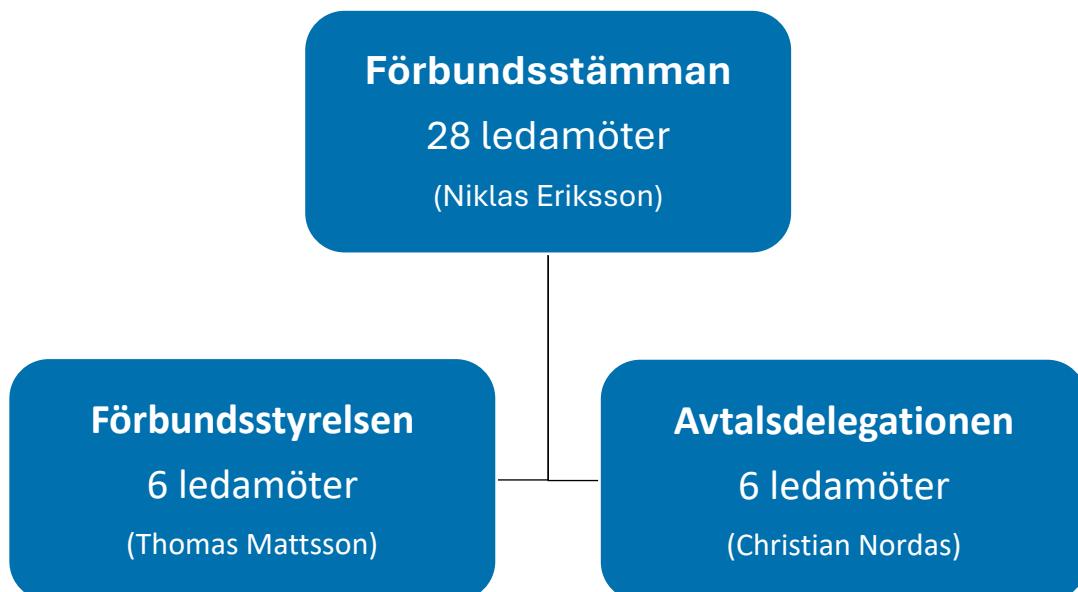
Förbundets nuvarande styrelse valdes för två år i maj 2024 och leds av ordförande Thomas Mattsson.

Avtalsdelegationen består av sex medlemmar med personliga ersättare och utses av förbundsstämman, till medlemmar och ersättare utses personer som representerar de kommunala arbetsgivarna och har kännedom om villkoren i anställningsförhållandena. Mandattiden är fyra år och medlemmarna och ersättarna ska utses så att landskapets olika delar blir företrädna.

6.2 Personalorganisation 2025

Kommunförbundets verksamhet leds av förbundsdirektör Minna Hellström.

Funktionen som avtalschef sköts som en köptjänst från Jomala kommun (motsvarande 60 procent av heltid) och innehas av Jesper Strandvik.

7. Bilaga: Prognos för kommunandelarna år 2025

Fördelningen av kommunandelar till Ålands kommunförbund år 2025.

KOMMUN	INVÅNARE	% INVÅNARE ÅKF	% INVÅNARE KAD	SKATTEKRAFT	% SKATTEKRAFT ÅKF	% SKATTEKRAFT KAD	TOTALT ÅKF	TOTALT KAD	ANDELAR TOTALT	PER RAT
BRÄNDÖ	436	3,3 %	1,4 %	11 566 853	4,6 %	1,7 %	7 208	1 496	8 704	2 901
ECKERÖ	942	7,2 %	3,1 %	16 851 516	6,7 %	2,5 %	12 638	2 657	15 295	5 098
FINSTRÖM	2 610	20,0 %	8,5 %	50 284 147	20,0 %	7,5 %	36 312	7 615	43 927	14 642
FÖGLÖ	509	3,9 %	1,7 %	9 316 825	3,7 %	1,4 %	6 905	1 450	8 355	2 785
GETA	509	3,9 %	1,7 %	7 016 083	2,8 %	1,0 %	6 075	1 288	7 363	2 454
HAMMARLAND	1 646	12,6 %	5,4 %	29 200 069	11,6 %	4,3 %	21 994	4 625	26 619	8 873
JOMALA	5 697		18,7 %	128 027 825		19,0 %		17 912	17 912	5 971
KUMLINGE	290	2,2 %	0,9 %	6 186 968	2,5 %	0,9 %	4 251	888	5 139	1 713
KÖKAR	225	1,7 %	0,7 %	3 282 015	1,3 %	0,5 %	2 751	582	3 333	1 111
LEMLAND	2 127	16,3 %	7,0 %	44 860 993	17,8 %	6,7 %	30 992	6 480	37 472	12 491
LUMPARLAND	366	2,8 %	1,2 %	7 283 094	2,9 %	1,1 %	5 176	1 084	6 260	2 087
MARIEHAMN	11 812		38,7 %	293 641 094		43,6 %		39 129	39 129	13 043
SALTVIK	1 791	13,7 %	5,9 %	37 669 557	15,0 %	5,6 %	26 059	5 449	31 508	10 503
SOTTUNGA	115	0,9 %	0,4 %	2 116 339	0,8 %	0,3 %	1 564	329	1 893	631
SUND	995	7,6 %	3,3 %	18 336 931	7,3 %	2,7 %	13 543	2 844	16 387	5 462
VÅRDÖ	471	3,6 %	1,5 %	7 634 041	3,0 %	1,1 %	6 033	1 272	7 306	2 435
SUMMA	30 541	100 %	100 %	673 274 351	100 %	100 %	181 500	95 100	276 600	92 200

Strategidokument för Ålands kommunförbund

1. Inledning

Ålands kommunförbund är ett lagstadgat organ enligt 13 kap. Kommunallagen (1997:73) och har till uppgift att främja och bevaka medlemskommunernas intressen. Förbundet representerar 14 kommuner med skilda behov och prioriteringar, vilket kräver en tydlig strategi för att säkerställa att förbundets arbete är effektivt, trovärdigt och förankrat hos samtliga medlemskommuner.

Detta strategidokument fastställer de övergripande målen och vägledande principerna som kommer att styra förbundets arbete under de kommande åren.

2. Vision

Ålands kommunförbund ska vara en trovärdig och inflytelserik aktör som främjar samarbete mellan medlemskommunerna, driver utvecklingen av en hållbar och effektiv kommunal sektor, och säkerställer att kommunernas intressen bevakas på ett kraftfullt sätt.

3. Övergripande mål

- Trovärdighet och inflytande:** Förbundet ska vara en stark och pålitlig röst i samhället och i det politiska samtalet, genom faktabaserade analyser och genomtänkta ställningstaganden.
- Främja samarbete:** Genom att skapa samverkansplattformar och stötta gemensamma initiativ ska förbundet arbeta för ett ökat samarbete mellan kommunerna för att förbättra effektiviteten och hållbarheten i den kommunala verksamheten.
- Digitalisering och kompetensutveckling:** Förbundet ska verka för ökad digitaliseringsgrad i alla medlemskommuner och främja kompetensutveckling inom områden som stärker den kommunala sektorn.
- Kommunalt självbestämmande:** Bevara och främja kommunernas självbestämmande och långsiktigt säkra deras ekonomiska utrymme genom att bevaka och påverka frågor om resursfördelning och finansieringsprincipen ([Europeisk konvention om lokalt självstyre](#)).

4. Strategiska fokusområden

- Intressebevakning och opinionsbildning:**
 - Ålands kommunförbund ska vara aktivt närvarande i samhällsdebatten, medverka i remissinstanser och driva kommunala intressen.
 - Förbundet ska tydligt lyfta fram behovet av konsekvensbedömningar av nya lagförslag och arbeta för att minimera negativa effekter på medlemskommunerna.
 - Ett särskilt fokus ska ligga på att uppmärksamma frågor som påverkar kommunernas självbestämmande och ekonomiska stabilitet.

2. **Samarbete och samordning:**
 - Förbundet ska verka för att skapa plattformar för kommunalt samarbete, både mellan kommunerna själva och i relation till landskapsregeringen.
 - Vid behov av nya samarbetslösningar, särskilt i samband med förändrad lagstiftning, ska förbundet ta initiativ till att stötta kommunerna i att utveckla gemensamma lösningar.
3. **Digitalisering och utbildning:**
 - Förbundet ska arbeta för att öka den digitala inkluderingen och driva på digitalisering inom kommunerna, vilket kommer bidra till långsiktig hållbarhet och effektivisering.
 - Förbundet ska arrangera utbildningar och seminarier för att stärka kompetensen hos förtroendevalda och tjänstepersoner.
4. **Kommunalt självstyre och ekonomisk hållbarhet:**
 - Förbundet ska bevaka kommunernas självbestämmande och särskilt betona den kommunala finansieringsprincipen.

5. Prioriteringar

1. **Balansering av medlemskommunernas olika intressen:**
 - Förbundet ska säkerställa att alla medlemskommuners röster hörs, samtidigt som man eftersträvar en enhetlig och sammanhållen linje i strategiska frågor.
 - Fokus ska läggas på att identifiera övergripande frågor som förenar medlemskommunerna snarare än att driva specifika lokala intressen.
2. **Kommunikation och dialog:**
 - Förbundet ska prioritera en öppen och kontinuerlig dialog med medlemskommunerna, förtroendevalda och allmänheten.
 - Förbundet bör även vara synligt i offentliga sammanhang och media, samt aktivt delta i opinionsbildningen.

6. Uppföljning och utvärdering

Förbundet ska regelbundet följa upp och utvärdera hur strategin implementeras. Styrelsen ska granska utvecklingen och ge feedback på hur strategiska mål uppnås. Strategin följs upp regelbundet och minst en gång per mandatperiod.

7. Avslutning

Denna strategi är ett levande dokument som syftar till att vägleda Ålands kommunförbunds arbete och stödja medlemskommunerna i deras utveckling. Strategin ska regelbundet ses över och anpassas efter förändringar i omvärlden och kommunernas behov.